

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kompassin tarkoitus isossa kuvassa on oikein kannatettava. Kompassin soisi toimia ohjaavana työkalua erilaisten toimenpiteiden seurannassa ja yhteensovittamisessa poistaen päällekkäisyyksiä (digisalkku). Vaikka painottuu nyt valtionhallintoon, sen tulee kattaa myöskin vahvemmin ekosysteemitoiminta kunta- ja yrityssektorin sekä kolmannen sektorin kanssa. Erittäin tärkeää on saada mukaan kansalasten ääni ja tarpeet digitalisaation kehittämisessä.

Epäselväksi jää myös suhde muualla julkishallinnossa tehtyihin linjauksiin, valintoihin, periaatepäätöksiin tai suunnitelmiin ja näistä nousevaan tavoitteiden ristiriitaan. Digikompassin tavoitteet ovat kuitenkin monilta osin varsin yleisiä ja tällöin niiden ohjaavuus jää heikoksi.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Haasteet ja mahdollisuudet on kuvattu osittain, tosin kuvauksessa painottuu tiedon jakaminen julkisen ja yksityisen sektorin kesken. Jo pelkästään julkisen sektorin sisällä olisi paljon olisi tehtävää datan jakamisessa ja analysoinnissa sekä yhteistyössä. Muun muassa erilaiset ja erilasiin tarpeiseen tuotetut dataan pohjautuvat yhteiset tilannekuvat (klusteroinnit) auttaisivat ymmärryksen lisäämisessä ja palveluiden kehittämisessä.

Yhtenä haasteena tulisi myös nähdä kyvyttömyys tehdä tai mahdollistaa organisaatorajat ylittävää yhteistyötä, esteeksi on aiemmin muodostunut yhteisen tahtotilan jakamattomuus sekä rahoituksen siiloutuminen, joka ei ole mahdollistanut poikkihallinnollisia hankkeita ongelmitta. Kun yhteiseen tekemiseen liittyy sekä julkisia että yksityisiä toimijoita, on yhteisesti hyväksi koetut asiat mahdollista unohtaa esteiden muodostuessa ylitsepääsemättömän tuntuisiksi. Tähän haasteeseen ei digikompassi tuo selkeää ratkaisua.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Digitaalisessa maailmassa toimimisen osaamisen lisäksi ihmisten tulisi kyetä ymmärtämään, miksi digitalisoitu julkinen hallinto toimii siten kuin toimii, esimerkiksi miksi tietoa kerätään ja siirretään toimijalta toiselle. On kuitenkin ilmeistä, että iso osa tästä osaamisesta liittyy yhteiskunnan toimintaan ja tehtävään yleisellä tasolla ja sen ymmärtämiseen, ei pelkästään digitaalisessa maailmassa. Mahdollinen kysymys onkin, onko perusteltua erottaa digimaailmassa toimiminen erilleen yhteiskunnassa toimimisen osaamisesta.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Elämäntapahtuma-ajattelu ja ihmiskeskeisyys ovat tässä osa-alueessa hyvin kannatettavia ja tuovat uudenlaista kulttuuria julkiselle sektorille. Keskiössä ihmiset, ei hallinto ja viranomaiset.

Elämäntapahtuma-palvelukokonaisuuksissa on tärkeää vaikuttava ekosysteemi ja digitalisointia voidaan lähteä edistämään pienempinä palasina ja kokeillen. Erityisesti edistettävänä tulisi olla tietojen liikkuvuus, palveluiden yhteentoimivuus ja automaatio edellytyksenä sekä yhteentoimivuutta tukevan ohjaus- ja rahoitusmalli rakentaminen.

Lisäksi alaviitteessä kuvattu pehmeä infrastruktuuri kaipaisi selkeämpää painotusta yhdessä tekemiseen, asiakaskeksyyteen ja yhteisten tavoitteiden edistämiseen, jotta siihen liitetyt tavoitteet olisi mahdollisia toteuttaa.

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Mahdollisena avaintuloksia toteuttavana toimenpiteenä voisi olla hyvä mainita eurooppalainen terveysdata-avaruus, joka on valmisteilla.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Asetettu tavoite digitaalisten palveluiden saatavuudesta yhden rajapinnan kautta ei avaudu. Tarkoitetaanko yhtä asiointiportaalia, sovellusrajapintaa vai muuta yhtenäistä tapaa saada palvelut. Epäselväksi myös jää, tarkoitetaanko tällä palveluden saatavuutta kansalaisille, yrityksille vai muille.

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ministeriryhmän ja digitoimiston rooli ohjauksessa ja seurannassa on avainasemassa. Se ei kuitenkaan varmista, että asetetut eri hallinnonalojen tavoitteet ja toimenpiteet olisivat yhteensovitettuja. Seurantaan kirjattu vuosittainen raportointi- ja seurantasykli on liian pitkä, erityisesti poikkeamien havaitseminen ja niihin reagointi toteutuu heikosti. Lisäksi tulosten näkyvyys jää heikoksi, jos ne dokumentoidaan vain kerran vuodessa.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpiteiden lista on varsin kattava ja kokoaa hyvin keskeiset toimenpiteet lähivuosille. Se näyttäytyy kuitenkin pirstaleisena. Tarvittaisiin myöskin selkeä ja eri hallinnonaloja yhteen sovittava digitiekartta aina vuoteen 2030, johon digisalkku perustuu ja jota seurataan ja ohjataan kokonaisuutena ja pitkäjänteisesti.

Vähä-Erkkilä Ari
Kansaneläkelaitos